

Paulus naar Macedonië en Griekenland

door: Peter Cuijpers

Handelingen 20:1-6

“Nadat het tumult voorbij was, riep Paulus de discipelen bij zich en vermaande hen, groette hen en ging op reis naar Macedonië” (vs. 1).

Paulus schreef vanuit Efeze aan de Korintiërs (1 Kor. 16:5vv.), dat hij via Macedonië naar Korinte zou reizen. Het bezoek aan Macedonië zou slechts vluchtig zijn, maar in Korinte hoopte hij te overwinteren. Het is deze reis, die hier door Lucas beschreven wordt. Zijn reisplan stond al vast, vóórdat het tumult uitbrak (vgl. Hand. 19:21). Het directe gevaar was voorbij, maar om zichzelf en de discipelen niet onnodig in gevaar te brengen, besloot hij meteen te vertrekken. Het plan om in Efeze te blijven tot Pinksteren (1 Kor. 16:8), werd daardoor gewijzigd.

Het beknopte reisverslag in Handelingen wordt door de brieven van Paulus aangevuld. Daaruit kunnen we opmaken dat het vooral zijn zorg voor de gemeente in Korinte was, die hem naar Griekenland dreef. Vanuit Efeze schreef hij de eerste brief aan de Korintiërs, en stuurde hij eerst Timoteüs en later Titus naar Korinte. Bij de aankomst in Macedonië was Paulus' gemoedstoestand erg somber: “(...)ons vlees had geen rust, maar wij waren in alles verdrukt: van buiten strijd, van binnen vrees.” (2 Kor. 7:5). Gelukkig werden ze al snel door God getroost door de komst van Titus, die ook nog eens goede berichten uit Korinte meebracht (2 Kor. 7:6-7).

“Nadat hij die streken [in Macedonië] had doorreisid en hen met vele woorden had vermaand, kwam hij in Griekenland” (vs. 2).

Paulus bezocht de gemeenten en vermaande hen met vele woorden. Vermanen heeft hier de betekenis van bemoedigen en vertroosten. Er waren verschillende gemeenten in Macedonië: Filippi, Tessalonica en Berea (zie Hand. 16 en 17), die allemaal een woord van bemoediging en vertroosting nodig hadden. Nadat Paulus hen een hart onder de riem had gestoken, kwam hij in Griekenland.

“En nadat hij er drie maanden had doorgebracht en door de Joden een aanslag tegen hem werd gesmeed toen hij op het punt stond naar Syrië af te varen, vatte hij het plan om door Macedonië terug te keren” (vs. 3).

Volgens de brieven aan de Korintiërs was *Korinte* het doel van de reis. Het grootste deel van de drie maanden

zal hij dus in die stad hebben doorgebracht. Waarschijnlijk waren het de wintermaanden (vgl. 1 Kor. 16:6). Toen deze maanden voorbij waren, wilde Paulus volgens het in Handelingen 19:21 genoemde reisplan naar Jeruzalem gaan. Hij besloot – naar alle waarschijnlijkheid – in Kenchreeën in te schepen voor Syrië, maar moest dit plan laten varen wegens een complot van de Joden; zij waren van plan Paulus te doden. Wilde men hem reeds te Kenchreeën ombrengen, of zou hij tijdens de zeereis vermoord worden? Hoe en waar men Paulus van het leven wilde beroven, wordt niet vermeld. God heeft hier een stokje voor gestoken; het complot lekte uit en Paulus werd ervan op de hoogte gebracht. Door over land terug te keren naar Macedonië, werd dit moordplan verijdeld.

“En hem vergezelden <tot in Asia> Sopater, de zoon van Pyrrus, uit Berea; en van de Tessalonicenzen Aristarchus en Secundus, en Gajus uit Derbe en Timoteüs, en uit Asia Tychikus en Trofimus. Dezen nu gingen vooruit en wachtten op ons in Troas, maar wij voeren na de dagen van de ongezuurde broden van Filippi af en kwamen in vijf dagen bij hen in Troas, waar wij zeven dagen verbleven” (vs. 4-6).

Paulus werd door *zeven* broeders vergezeld. Het waren vertrouwensmannen, die van verschillende plaatselijke gemeenten afkomstig waren. We moeten niet vergeten dat Paulus een aanzienlijke som geld had meegekregen voor de behoeftige gemeente te Jeruzalem. Deze broeders moesten alle verdachtmaking voorkomen. Bovendien voelde Paulus zich hierdoor een stuk veiliger na het beangstigende moordcomplot jegens

hem. Gedurende een deel van de reis vergezelden zij Paulus, maar op een gegeven moment reisden zij *vooruit*. De reden van de scheiding wordt niet aangegeven. Waarschijnlijk bleef Paulus achter om in Filippi het feest van de ongezuurde broden te vieren. Het feest van de ongezuurde broden werd in de maand Nisan (maart/april) gevierd. Er zijn uitleggers die zeggen dat dit soort joodse feesten niet meer op de agenda van de apostel stonden, zij houden het meer op een tijds aanduiding. Deze veronderstelling lijkt mij echter onwaarschijnlijk. Paulus bleef in hart en nieren een Jood. Waarom zou hij anders zo'n haast hebben gehad om zo mogelijk op de Pinksterdag in Jeruzalem te zijn (Hand. 20:16)?

Vanaf Handelingen 20:6 tot 21:8 spreekt Lucas weer in de "wij" vorm. Hij trad dus weer op als ooggetuige. Daar het "wij" verdween bij het eerste bezoek aan Filippi (Hand. 16:16-17), is het aannemelijk dat hij in de tussentijd in Filippi is gebleven. Na afloop van het feest van de ongezuurde broden vertrokken Paulus en Lucas. Ze scheepten zich in te Neapolis. De zeereis naar Troas duurde geen twee dagen, zoals bij de vorige overtocht (Hand. 16:11), maar vijf dagen. Een sterke tegenwind zal hiervan de oorzaak zijn geweest. In Troas werden Paulus en Lucas weer herenigd met de zeven vooruitgereisde broeders. Zij bleven zeven dagen in Troas.

Om over na te denken

"Zij bleven zeven dagen in Troas".

Waarom bleef Paulus nog zeven dagen in Troas? Een echte vraag om over na te denken! Had dit oponthoud een oorzaak van praktische aard? Het is bijvoorbeeld mogelijk dat het schip zolang in de haven ankerde, of dat hij het vertrek van een ander schip moest afwachten. Dit is een mogelijkheid; maar zou het niet kunnen zijn dat Paulus *bewust* in Troas is gebleven om met de plaatselijke gelovigen het brood te breken (vs. 7)? Dit ligt meer voor de hand. Als Paulus zijn reis al uitstelde om het joodse feest van de ongezuurde broden te houden (vs. 6), hoeveel te meer het avondmaal met zijn broeders en zusters in de Heer! Ook in *Tyrus* bleef hij zeven dagen (Hand. 21:4-5). En het derde verblijf van zeven dagen vinden we in *Puteoli*. Op verzoek van de plaatselijke broeders bleef Paulus daar zeven dagen. Ook daar zal hij ongetwijfeld brood hebben gebroken, om pas daarna zijn reis naar Rome voort te zetten (Hand. 28:14).

Er was Paulus veel aan gelegen om op de eerste dag van de week, de zondag, met de plaatselijke gelovigen brood te breken. Dat hij hierdoor wel eens het Pinksterfeest in Jeruzalem zou kunnen mislopen, nam hij op de koop toe (vgl. vs. 16). Paulus was een Jood,

maar in de eerste plaats was hij een christen. De joodse feesten kwamen voor hem dan ook op de tweede plaats.

In ons leven moeten we prioriteiten stellen: wat komt op de eerste plaats? Beter gezegd: *Wie* komt op de eerste plaats? Er was Paulus veel aan gelegen om op het Pinksterfeest in Jeruzalem te zijn, toch bleef hij zeven dagen te Troas om met de plaatselijke gelovigen het avondmaal te kunnen vieren, brood te kunnen breken. Hoe belangrijk het avondmaal voor Paulus was, blijkt uit de eerste brief aan de Korintiërs. Als het over het samenkomen als gemeente gaat (1 Kor. 11:17-14:40), komt het avondmaal op de eerste plaats. Dit is prioriteit nummer één in de gemeente. Alles wat na 1 Korintiërs 11:17-34 volgt en met de gemeentelijke samenkomst te maken heeft, is daaraan ondergeschikt.

Niet de apostelen die met de Heer Jezus waren opgetrokken, hebben Paulus hierover klaarheid verschaft, maar de verheerlijkte Heer Zelf. Hijzelf heeft hem duidelijk gemaakt hoe belangrijk het voor Hem is dat gelovigen zich op één plaats vergaderen om bij de tekenen van brood en wijn aan Hem te denken (1 Kor. 11:23-26). In dit licht kunnen we misschien beter begrijpen dat Paulus geen enkele gelegenheid voorbij liet gaan om het avondmaal te vieren. De gewoonte om de eigen bijeenkomst te verzuimen (Hebr. 10:25), zat er bij hem niet in. Voor de breking van het brood moest al het andere wijken.

Christenen die één keer per maand (of per jaar!) het avondmaal vieren, kijken je vreemd aan als je probeert duidelijk te maken dat één keer in de week toch wel het minimum is; vgl. het 'zo dikwijls' uit 1 Korintiërs 11:25-26. Aanvankelijk braken de gelovigen dagelijks het brood (Hand. 2:46). Om een aantal praktische redenen was dit gebruik niet te handhaven. Hier is nog veel over te schrijven, maar één ding is duidelijk: voor Paulus had de avondmaalsviering de eerste prioriteit.